

Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras loma tiesībsarga funkciju izpildē

Juris Jansons
Latvijas Republikas tiesībsargs

Rīga 19.05.2017.

Tiesībsarga funkcijas

- Tiesībsarga likuma 11.pants noteic šādas funkcijas:
- 1) veicināt privātpersonas cilvēktiesību aizsardzību;
- 2) sekmēt vienlīdzīgas attieksmes principa ievērošanu un jebkāda veida diskriminācijas novēršanu;
- 3) izvērtēt un veicināt labas pārvaldības principa ievērošanu valsts pārvaldē;

Tiesībsarga funkcijas

- 4) jautājumos, kas saistīti ar cilvēktiesību un labas pārvaldības principa ievērošanu, atklāt trūkumus tiesību aktos un to piemērošanā, kā arī veicināt šo trūkumu novēršanu;
- 5) sekmēt sabiedrības informētību un izpratni par cilvēktiesībām, par šo tiesību aizsardzības mehānismiem un par tiesībsarga darbu.

Piemēri

- Pieteikumi un viedokļi Satversmes tiesai (*Normas par bioloģiskā materiāla izņemšanu iekļaušanai DNS nacionālajā datu bāzē, Normas par uzturlīdzekļu parādnieku datu publiskošanu*);
- Viedokļi tiesām (*par atteikumu reģistrēt «Rīgas pastafariānisma draudzi» reliģisko iestāžu reģistrā*).

Piemēri

- Viedokļi par likumprojektiem
(likumprojekts "Sejas aizsegšanas ierobežojuma likums", grozījumi Seksuālās un reproduktīvās veselības likumā);
- Atzinumi (par amatpersonu filmēšanu administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas laikā, ECT lietas «Nagla pret Latviju», «Čamans un Timofejeva pret Latviju»)

Piemēri

- Pētījumi:
 - „Naida runas un naida noziegumu atpazīšanas un izmeklēšanas prakses problēmaspekti Latvijas Republikā”;
 - „Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu bērnu tiesību jomā analīze”;
 - „Personvārdu rakstība un cilvēktiesības”;
 - „Pacientu cilvēktiesības atrodoties psihoneiroloģiskajā slimnīcā”.

Piemēri

- **Monitoringa vizītes** (*veselības aprūpes standarti ieslodzījuma vietās, tiesības uz privāto dzīvi - korespondences kontrole, satikšanās ierobežojumi*);
- **Konsultācijas klātienē un telefoniski** (*par sūdzību sastādīšanu, pēc atteikuma saņemšanas, par pārstāvības nodrošināšanu*);
- **Tiesībsarga izspēle cilvēktiesībās.**

ECT judikatūras izmantošana

- **Prakse sniedz kritērijus ierobežojuma tiesiskuma izvērtēšanai;**
- **Jomas, kur tiesību normu interpretācija nacionālā līmenī, tuvojas ECT standartam;**
- **Inovatīvi jautājumi; jautājumi, kuros sabiedrības debates ir emocionālas, balstītas morāles apsvērumos.**

Jomas, kur ECT judikatūru izmanto visbiežāk

- Personu tiesību aizsardzība brīvības atņemšanas vietās (*Konvencijas 3., 8.pants*);
- Personas brīvības ierobežošana pirmstiesas periodā (*Konvencijas 5.pants*);
- Tiesību uz taisnīgu tiesu garantijas kriminālprocesā (*Konvencijas 6.pants*).
- Imigrācija un patvēruma (Konvencijas 3., 8.pants).

ECT judikatūra tiek izmantota reti

- Sociālās, ekonomikas un kultūras tiesības (*izņēmums – tiesības uz īpašumu*);
- Jomas, kur Latvija ir ratificējusi starptautiskos tiesību aktus, kuri ietver augstāku tiesību aizsardzības standartu, nekā ECT praksē (*personu ar invaliditāti tiesības*);
- Jomas, kur vēl trūkst judikatūras (*cilvēku tirdzniecība, «viltus ziņas», modernās tehnoloģijas*).

Noslēgumā:

- Laicīga tiesas spriedumu atziņu iedzīvināšana praksē (*IDB institucionālā neatkarība*);
- Plašāka informācijas pieejamība ECT mājaslapā par sūdzību iesniegšanu latviešu valodā;
- Personu pārstāvības nodrošināšana Eiropas Cilvēktiesību tiesā.

Paldies!

Tiesībsarga birojs
Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010
Tālr.: 67686768
tiesibsargs@tiesibsargs.lv
www.tiesibsargs.lv